

Slovenski dom

Stev. 276

V Ljubljani, ponedeljek 2. decembra 1940

Leto V

Knez namestnik Jugoslaviji 1. decembra

„Zavedajoč se danes svoje moči in svoje pravice, se moremo mirno posvetiti vsakdanjemu delu“

Snoči ob 19.30 je Nj. kr. Vis. knez namestnik Pavle imel za narodni praznik govor, ki so ga prenašale vse jugoslovanske postaje in ki je doma in v tujini vzbudil silno zanimanje. Knez namestnik je v govoru dejal:

V tem slovesnem trenutku, ko vsi Jugoslovani, duhovno zedinjeni in čvrsto povezani v svoji dragi domovini, dostojanstveno proslavljajo 1. december leta 1918, dan svojega zedinjenja, pošiljam svoj pozdrav vsem Srbom, Hrvatom in Slovencem v globoki veri v srečno bodočnost naše kraljevine.

Današnja proslava dneva zedinjenja pada v resne in težke čase. Večina sveta je v oboroženem sporu in vojna besni na mnogih straneh. Treba je ohraniti vso resnost in hladnokrvnost, da bi obvarovali državo pred vojnim požarom. Naša država vodi miroljubno politiko in želi prijateljstva ter sodelovanja z vsemi svojimi sosedi,

ki spoštujemo njeno nedotakljivost in njeno neodvisnost.

Naša država ni ustvarjena za zeleno mizo. Naša država je uspeh brezmejnih žrtev in naporov celih rodov. Njeni temelji počivajo na kosteh njenih najboljših sinov, ki so s svojo krvjo odkupili pravico do življenja, svobodo in neodvisnost. Celi rodovi od očeta do sina so nosili luč narodne svobode, dokler ni prišlo do ostvartve te velike narodne zamisli. Naši ljudje so čvrsto povezani s to zemljo, ker vedo, s kolikimi žrtvami so si pridobili pravico, da živijo in gospodarijo z njo.

Naša država je kljub svoji nevtralnosti v tem sporu izpostavljena mnogim težavam, ki izvirajo iz zunanjih dogodkov. Za nas je zelo vzpodbuden prizor, da v takih trenutkih vidimo vse naše ljudstvo zedinjeno okoli svojega kralja, kako mirno in do-

stojanstveno prenaša vse neizogibne žrtve.

Izkoristim naj to priliko, da izrazim svoje veliko priznanje vsem Jugoslovanom zaradi velike narodne zavesti, ki jo kažejo v sedanjih resnih trenutkih. To nam vsem vliva vero, da bo naša država srečno prebrodila vse težave, s katerimi se mora boriti in da bo obvarovana pustošenja vojne in njenih še hujših posledic.

Življenjska sila našega ljudstva, ki se sedaj kaže, nam daje nove dokaze, da moremo z zaupanjem gledati v svojo bodočnost. To državo varujejo rodovi, ki so vredni svojih velikih prednikov. Zaradi tega se moremo mirno posvetiti svojemu vsakdanjemu delu zavedajoč se svoje moči in svoje pravice.

Živel kralj!

Živela Jugoslavija!

Slovenija ob letošnjem 1. decembru

Krasne proslave narodnega praznika v Ljubljani in po deželi - Mogočen odmev knežjega govora med Slovenci

Ljubljana, 2. decembra.

Slovenija s prestolnico Ljubljano na čelu je praznik Zedinjenja slavila dostojanstveno, složno in veličastno kakor doslej še nikdar. Ta dan je pokazal, da se Slovenija, najbolj izpostavljena straži Jugoslavije, danes še zlasti zaveda, kaj pomeni močna, svobodna in mirna Jugoslavija, združena okoli svojega vladarja in okoli današnjih modrih krmarjev države.

Po vsej Sloveniji so bile v proslavo narodnega praznika poleg cerkvenih slovesnosti še slavnostne prireditve vseh prosvetnih, domoljubnih in drugih organizacij. Poseben poudarek je na prave narodne slovesnosti dobile s prireditvami naše glavne mladinske organizacije, fantovske in dekleške Zveze, ki sta s 1. decembrom začeli leto slovesnosti na čast nastopa našega mladega vladarja. Njuni centrali v Ljubljani sta priredili krasno akademijo z mogočnim simboličnim prikazom slovenskega zgodovinskega boja za narodno osvoboditev in Zedinjenje v novi državi. Ta prireditev je po svoji vsebini in zunanjem blešku pomenila višek prvodecembrskih slovesnosti v Ljubljani in v Sloveniji. Obe naši mladinski organizaciji sta priredili prvodecembrske proslave tudi po vseh svojih okoliščinah, zlasti v večjih slovenskih središčih, Mariboru, Celju, Kranju, Jesenicah itd.

Poseben kulturni sijaj so proslave narodnega praznika v Ljubljani dobile s snočnim novinarskim koncertom, ki je po svoji umetniški in manifestativni višini — saj sta bili za to priliko prvič izvajani dve izvorni slovenski deli — presegel vse dosedanje, že tradicionalne prvodecembrske častniške prireditve.

Z izredno vdanostjo in pričakovanjem pa je vsa Slovenija s prestolnico na čelu snoči prisluhnila modrim in močnim besedam Nj. Vis. kneza namestnika Pavla, ki mu slovenski narod izkazuje še posebno spoštovanje in ljubezen ter jo ob vsaki priliki tudi z vso iskrenostjo na zunanji pokaže. Poslušanje knežjega govora po javni lokalit in zasebnih stanovanjih je bila ura udane zbranosti, molčeca, toda mogočna manifestacija slovenske zvestobe do kralja, do države in do njenih voditeljev s knezom namestnikom na čelu, bilo je izraz posebne hvaležnosti, ki jo Slovenci čutimo do kneza namestnika, da je s

svojo modrostjo in ob podpori naših najboljših mož znal državi ohraniti mir, ki ga zna posebno ceniti naš mali slovenski narod, ko vidi, kako je sedanja vojna prinesla pogubo tolikim malim narodom. Knežev snočni govor je bil vzbudil med Slovenci mogočen odmev in nam vlił nove vere in poguma za bodočnost.

Skratka, letošnji 1. december je bil posebno v Sloveniji, res praznik duhovnega zedinjenja in naše odločne volje za ohranitev miru in svobode ter za obrambo vseh delov naše svete zemlje.

36. dan vojne med Italijo in Grčijo:

Italijani na tretji obrambni črti v Albaniji

Po zasedbi Podgradca napredujejo Grki proti Elbasanu

Nekje v Italiji, 2. dec. Stefani: Italijansko uradno vojno poročilo pravi: Naše čete, ki so začele z močnimi protinapadi, so na grški fronti odbile vrsteče se sovražne napade. Posebno se je odlikovala planinska divizija Giulia.

Atene, 2. dec. o. Šele včeraj je grško vrhovno poveljstvo uradno objavilo, da so grške čete zavzele Podgradec in vso njegovo okolico. Pri Podgradu so imele italijanske čete moderne utrdbe, v katerih so italijani mislili prezimiti. Grškim četam so dajale silen odpor, katerega

Grški vojni cilj je Italijane izriniti iz Albanije. Za to potrebujejo Grki čim več letal ter upajo, da jih bodo od Angležev tudi dobili, pišejo grški listi, ko slave uspehe pri Podgradu.

Vodja nemške policije Himmler je sklical policijske poveljnike iz vseh pokrajin, ki jih je zasedla od zdaj nemška vojska, ter imel z njimi važen posvet o bodočem delovanju nemške policije v teh deželah.

Slovesnosti v Belgradu in po ostali državi

Belgrad, 2. decembra. Ob proslavi praznika zedinjenja je bila včeraj ob 11.30 v dvorski kapeli na Dedinju svečana služba božja, ki se je udeležil Nj. Vel. kralj Peter II., knez namestnik, knežinja Olga s knezom Aleksandrom, kneževičem Nikolo in knežinjjo Jelislavo, ter civilni in vojaški dom Nj. Vel. kralja.

Po poročilih, ki prihajajo iz vseh krajev države, so povsod včeraj zelo slovesno prosla-

Današnji nakladi »Slovenskega doma« so priložene položnice. Prosimo vse cenjaročnike, da se jih čimprej poslužijo. Naročnina znaša 14 din mesečno. — Obenem pa nakažite po položnici tudi 10 dinarjev za »Slovenčev koledar«

vili državni praznik Zedinjenja. V Belgradu so bile dopoldne v vseh cerkvah zahvalne službe božje, ki so se jih udeležili zastopniki dvora, ministri, zastopniki vojske, raznih kulturnih in narodno obrambnih ustanov ter diplomatski zbor. V saborni cerkvi sta se zahvalne službe božje udeležila med številnimi drugimi odličnimi zastopniki, tudi kraljevska namestnika dr. Radenko Stanković in dr. Ivo Perović.

Včeraj je več organizacij v Belgradu priredilo slavnostne akademije in druge prireditve. Ob 17. belgrajska radijska postaja oddajala velik koncert, ki je bil namenjen jugoslovanski vojski. Ob 6. zvečer pa je imel glavni odbor mladinske JRZ tudi svojo slavnostno akademijo. V prostorih Delavske zbornice je bilo slavnostna akademija Jugorasa. Zvečer je po belgrajskih ulicah vojska priredila bakljado. Za pol osmo uro pa so se Belgrajčani zbrali na domovih ali pa po javnih lokalih, kjer imajo radijske aparate ter pričakovali govor kraljevskega namestnika kneza Pavla, ki je bil napovedan na 19.30. Govor je na vse poslušalce naredil najboljše vtis.

Predsednik senata dr. Anton Korošec v Sloveniji

Ljubljana, 2. decembra.

Predsednik senata in prosvetni minister gosp. dr. Anton Korošec, ki se je v soboto pripeljal iz Belgrada, je narodni praznik prebil v Sloveniji. Udeležil se je obeh glavnih javnih prireditev, mladinske akademije Fantovskih odsekov in Dekleških krožkov v soboto zvečer ter častniškega koncerta snoči. Včeraj zjutraj je g. dr. Korošec v Marijanišču imel službo božjo v proslavo narodnega praznika in daroval sv. mašo za blagor domovine.

Napredovanja generalov naše vojske

Belgrad, 2. dec. m. Včerašnji »Službeni list« objavlja ukaz, s katerim je napredovalo večje število generalov. Med drugimi so napredovali: za armijske generale: Dragoslav Milković, Milan Radenković ter Vladimir Čukavac;

za divizijske generale: generalštabni: Mihajlo Stajić, Josip Kukavič, Avgust Marić, Ljubomir Stefanović, Dragoslav Milosavljević in Radijo Janković; pehotni: Dragan Živanović, Mihajlo Mihajlović in Dušan Krstić; topniški: Živojin Pavlović, Vojislav Kuzmanović in Ilija Žukić; inženirski: Milan Radičević in Božidar Jovanović; za artilerijsko-tehnične divizijske generale: artilerijsko-tehnični brigadni general Lukić; za sanitetne generale sanitetni brigadni general dr. Lukić-Jakšić;

armadni generali Dušan Simović, Peter Kostić in Milorad Petrović so pa odlikovani z redom jugoslovanske krone I. stopnje.

Včerašnje nemško uradno vojno poročilo pravi, da so Nemci v noči od petka na soboto silovito bombardirali London in njegovo okolico, v noči od sobote na nedeljo pa neko pristanišče v južni Angliji.

Angliji ne grozi noben finančni polom, če je zaprosila za posojilo v Združenih državah. Anglija ima v Ameriki še za milijardo funtov dobroimetij, toda če ameriška javnost neprenehoma in vedno bolj poudarja, da se Anglija bori danes tudi za Ameriko, čemu ne bi potem Amerika vsaj s posojilj prispevala za svojo lastno obrambo, je govoril v soboto namestnik angleškega finančnega ministra.

Vesti 2. decembra

Dve balkanski državi sta včeraj slavili narodni praznik: Romunija in Jugoslavija. Toda do čim je Romunija oslabiljena, razkosana, na tleh in notranje razklana ter stoji pred negotovo bodočnostjo, je Jugoslavija po zaslugi svojih voditeljev v sedanjih vojni združena, pripravljena z vsemi silami braniti svoj mir in svobodo ter upreti se slehernemu poskusu za nasilne diktate od zunaj. Jugoslavija je država, ki vzbuja danes spoštovanje po vsem svetu zaradi te svoje odločnosti in pa zaradi dejstva, da je prav za prav edina, v sedanjih vojni res popolnoma nevtralna država. S takim laskavim priznanjem se je naše države snoči spomnil londonski radio.

Po vseh evropskih prestolnicah so bile včeraj slovesne proslave našega narodnega praznika s službo božjo in drugimi prireditvami, ki so se jih udeležili naši diplomatični zastopniki ter Jugoslovani, ki žive v tujini. Posebno lepe proslave so bile v Sofiji, Berlinu in Bernu.

100 milijonov dolarjev posojila Kitajski bodo Združene države dale v kratkem, je izjavil predsednik Roosevelt, ki bo danes predložil ameriški zbornici že potrebne zakone za to posojilo. To je ameriški odgovor na pristop Japonske k zvezi med Italijo in Nemčijo.

Bolgarska javnost se ob jugoslovanskem narodnem prazniku zaveda prijateljskih vezi med obema državama. To prijateljstvo je najboljša poročila za lepšo bodočnost balkanskih narodov in za razjasnitev mednarodnega položaja — piše bolgarski tisk včeraj in danes.

Polovica Transilvanije ne bo nikdar zadovoljna, ker je poldrugi milijon Romunov pred kratkim prišlo pod tujo oblast. Toda Romuni upajo, da bo nov evropski red zares postavljen na narodnostna načela in na pravico do samoodločitve vseh narodov, piše romunsko časopisje ob včerašnjem dnevu narodne žalosti.

20 tujih častnikov, med njimi tudi jugoslovanski, je včeraj v neki italijanski luki obiskalo vojne ladje, ki so se udeležile bitke ob Sardiniji. Častniki so si ogledali ladje in so ugotovili, da niti ena od edinic, ki so se udeležile blesteče akcije, ni bila zadeta, dasi so italijanske vojne ladje iskale priložnosti, kako bi Angleže prisilile k pomorski bitki. Zadeti italijanski rušilec je šest ur ostal na mestu, pa ga Angleži niso potopili. Tuji častniki so izjavljali, da niso videli nobenega ranjenca ne bolnika v bolnišnicah in da so v obeh italijanskih mornarjev brali samo ponos in veselje sprito blesteče zmage ob Sardiniji, pravi današnje uradno poročilo agencije Stefani.

Stoletni boj za Ren je končan, ko je zaključeno preseljevanje Francozov iz Lorene. S priključitvijo Lorene Nemčiji so popravljene politične krivice. Do koder segajo nemške meje, prebivajo v njih samo Nemci. Zaradi obmejnih predelov proti Franciji se Nemčiji ne bo treba več vojskovati, je govoril včeraj v Saarbrücken pokrajinski vodja Bärkel, ki je vodil prisilno preseljevanje Francozov iz Lorene.

Ameriški poslanik v Londonu Kennedy je odstopil in se ne bo več vrnil na svoje službeno mesto.

V noči od sobote na nedeljo je več sto nemških letal napadlo južno angleško luko Southampton ter porušilo tam veliko cerkva, trgovskih in stanovanjskih hiš. Med civilnim prebivalstvom je bilo mnogo žrtev. Angleži so včeraj podnevi sestrelili osem nemških letal ter jih sami izgubili pet, a so se piloti rešili, pravi jutranje angleško vojno poročilo.

1300 milijonov levov izrednih kreditov za vojsko in državno obrambo zahteva bolgarsko vojno ministrstvo od poslanske zbornice in utemeljuje ta, za Bolgarijo ogromni izdatki, s potrebami, ki jih narekuje sedanji mednarodni položaj.

Slovenska katoliška mladina za praznik našega zedinjenja:

Krasno uspela mladinska akademija ZFO in ZDK

Ljubljana, 2. decembra.

Dva in dvajset let je minulo, od kar je vzklikala iz krvi in trpljenja naša mlada, lepa Jugoslavija. Vsako leto na praznik zedinjenja so razne akademije in proslave v proslavo tega dogodka, a med največje spada prav gotovo mladinska akademija ZFO in ZDK. To je velik dogodek za mlade fante in dekleta, kajti tu pokažejo sadove svojega dela, svojega tihega dela po telovadnicah in telovadnicah. 1. december je praznik naše mladine — naše bodočnosti. Tudi letošnja akademija je bila ob nabito polni uniojski dvorani, na katero so prišli vsi, ki jim je mar uspehov naših mladih. Tudi številni odličniki so bili prisotni, izmed katerih naj omenimo samo prosvetnega ministra in voditelja slovenskega naroda dr. Antona Korošca, bana dravske banovine dr. Marka Natlačenca, škofa ljubljanskega dr. Gregorija Rožmana, zastopnika divizijskega generala, generala Janeža, divizijskega generala Leva Rupnika, generala Masiča z gospo, rektorja univerze Slaviča, župana ljubljanskega dr. Jura Adlešiča z gospo, podbana dr. Majena z gospo, predsednika apelacijskega sodišča dr. Golja z gospo, senatorja dr. Kulovca, bivšega ministra Snoja z gospo, pa še precej drugih odličnikov in zastopnikov.

Akademijo so začeli postavnimi fanfaristi, člani Fantovskega odseka Sv. Peter, ki so odigrali pozdravno koračnico. Potem se je improviziral zastor na odru odgnil. Ob polnem odru mladih članov — mladega veselja — je godba odigrala državno himno, ki jo so vsi stoji poslušali. V sredi živobarvnega mladega sveta na odru je bila postavljena slika Nj. Vel. kralja Petra II., okrašena s prapori in zelenjem. Po odigrani himni je član v kroju z znanostnim recitalom Zupančičev pesem »Vseh živih dan«. Po pesmi je na oder stopil predsednik ZFO gosp. dr. Zitko, ki je orisal s krepkimi potezami vso zgodovino in trpljenje našega naroda od naselitve v teh krajih pa preko trpljenja, suženjstva do osvobodilnih bojev in končne zmage. Poudaril je nadalje, da je ta akademija prva v vrstih drugih, ki bodo še sledile in ki so posvečene nastopu vladanja našega mladega kralja Petra II., ko bo v letošnjem letu prevzel vodstvo države v svoje roke. Val navdušenja je zaznil po dvorani po teh besedah dr. Zitka. Ko se je dvorana umirila, je govornik nadaljeval, da namerava letos mladina s prireditvami in akademijami poudariti svoje pripravljenosti in svojo ljubezen do domovine in kralja. Doseči hočemo, da bo naša država še močnejša in enodušnejša, kakor je bila doslej.

Po Jenkovi kosovski uverturi se je pričel razvijati pred gledalci ciklus naše preteklosti, ki je posegel vse do našega osvobodjenja. Ciklus je imel naslov »Iz naše zgodovine«, ki je bil temeljni program današnje akademije. Vse točke akademije je vezala miselna povezanost. V gibih in simboliziranih kretnjah ter zbornem spremljevanju je nastopajoča mladina prikazala dogodke iz naše narodne zgodovine, dogodke, ki so globoko posegli v našo narodno bit. Zamilsel prireditve, podatki tako narodno zgodovino, je bila prav svojstvena. »Zaljubljenim žene«, ki je bila prav gotovo najbolj doživljiva točka sporeda, so sledili nič manj učinkoviti »Galijoti«, ki so ob lepi recitaciji Nazorovih verzov poganjali z muko in svojimi zdravimi silami težko tujevo barko. Točko so izvajali člani pomladka Fantovskega odseka St. Vid, ki so se tudi v drugih točkah postavili in nam od akademije do akademije dajajo telovadne točke visoke kvalitete. Zatem je sledila pesem »Puntarjeve«, ki so jo prav tako izvajali zavodovci dijaki. V tej točki so pokazali željo našega naroda po osvoboditvi in po zanosnejšem življenju. Klopčičev pesem »Kmečki punt« in odlomek Askercve pesmi »Kronanje v Zagreb« sta prav učinkovito spremljali gimnastične vaje ozir. uprizaritev kmečkega punta. Spomin na Staro pravdo je butnil na dan v osvobodilnih borbah, ki so jih prikazali isti člani ob Zupančičevi pesmi »Naša besedac«. Sledilo je vstajenje naroda, prikazano ob

Krekovi pesmi »Zarje«. To točko je spremljala tudi godba, ki je zaigrala trikratno Alelujo. Lepo uspelo akademiji so zaključile preroške besede Ivan Cankarja: Dano je življenje našemu narodu, nihče več mu ga ne more vzeti! Saj si je s svojim delom, s svojim umom in srcem zaslužil narodno življenje, ta narod kmetov in delavcev, ta narod sužnjev, ki ne mara biti več narod sužnjev!

Vse točke so bile doživljajo podane, polne simboličnih gibov. Vsa prireditve je bila razdeljena na tri osnovne dele: 1. Pod svobodnim soncem. 2. V robstu. 3. V zarje vidove. Uvodno so lepo deklamirali Simon Jenkovo »Molitve«. Po »Molitvi« je glasnik prebral kratko izročilo iz Finžgarjevega epa »Pod svobodnim soncem«. Po prebranjem izročila je nastopil nekaj članov silničarjev in lokostrelcev, ki so z gibnostjo in eleganco izvajali nekatere bojne igre. Ko pa jih je poklical glas trom-

be, so se postavili strumno v vrsto, da kot vedno pripravljeno borci stražijo in branijo svojo zemljo, svojo očetnjo. Ljubek je bil tudi prizor mladih deklic z venčki na glavi, ki so izvajale rajalne vaje. Prikazale so mladost in radost mladine, ki biva pod svobodnim soncem.

Drugi del je uvedel govorni zbor z recitacijo odlomka iz Prešernovega sonetnega venca. Dobo turških napadov v našo deželo so predstavili janjčari, ki so na Beethovnovo Turško koračnico izvajali težke gimnastične vaje. Vaje so izvajali člani iz Celja.

Pohvaliti je vsekakor treba izvajalce pa tudi one, ki so vaje sestavili. Treba je bilo mnogo truda, mnogo napora, vendar pa so bili izvajalci za svoja izvajanja vsaj topla nagradi, kar naj jim bo v vzpodbudo k nadaljnjemu in vestnemu delu v naši organizaciji.

Maribor je slavil praznik Zedinjenja

Maribor, 2. decembra.

Gotovo nismo tukaj na severni meji države v vseh 22 letih obstoja Jugoslavije tako občutili pomembnost praznika Zedinjenja kakor letos, ko imamo v naši najbližji soseski priliko opazovati vse tegobe, ki jih prinaša vojna, dočim živimo mi v mirni in slojni državi. In dasi je bila tudi letos proslava 1. decembra v običajnem okviru, je bilo opaziti, da naše ljudstvo sedaj ta praznik doživlja tudi notranje ter se globoko zaveda njegovega pomena.

Slavnostna akademija je bila v Narodnem gledališču. Ta prireditve slovenskih katoliških mladinskih organizacij je združila vse prijatelje naše mladine, ki so zasedli gledališče do zadnjega prostora. Proslave so se udeležili tudi zastopniki cerkvenih, vojaških in drugih oblasti. Med mnogimi odličniki so se akademije udeležili prevzvišeni gospod knezoškof dr. Ivan Tomažič s stolnimi kanoniki, mestni poveljnik general Parac s polkovnikom Kilerjem in Božovičem ter ostalimi poveljniki mariborskih vojaških enot, rektor visoke bogoslovne šole in predsednik Prosvetne zveze dr. Hohnjec, mariborski župan dr. Juvan, predsednik okrožnega sodišča dr. Hudnik, višji državni pravdnik dr. Zorjan, okrajna glavarja dr. Šiška in Eilett, predstojnik mestne policije Kos, podžupan Zebot, starešina okrajnega sodišča dr. Lovrenčič, poveljnik orožniške čete major Sosič in drugi. Program telovadne akademije je bil zelo posrečeno in pestro sestavljen ter je prav nazorno pokazal visoko stopnjo telesnovzgojne kulture v naših fantovskih odsekih in dekliških krožkih, prav posebno pa še v vrstah

naraščaja. Od dekliških krožkov je sodeloval samo krožek Maribor I ter gojenke samostana šolskih sester. Gledalci so z vidno pozornostjo sledili posameznim točkam sporeda, ki se je hitro, brez nepotrebnih odmorov razvijal ter so nastopajoče nagradili z živahnim odobravanjem. Ob zaključku prvega dela pred odmorom je imel slavnostni govor o pomenu narodnega praznika zedinjenja dr. Franček Zebot.

Dopolodne ob pol 12. je bilo v dvorani na Aleksandrovi cesti 6 slavnostno zborovanje mariborske katoliške mladine. Dvorana je bila nabito polna, oder pa zelo lepo okrašen z narodno trobojnico, sliko našega mladega kralja in z zelenjem. Slavnostni sta se udeležila dva zastopnika vojaške oblasti, mestni župan dr. Juvan s podžupanom Zebotom, rektor visoke bogoslovne šole dr. Hohnjec in številni drugi odličniki ter prijatelji naše mladine. Otvoril je zborovanje s pozdravnim govorom Mirko Geratich, nato pa so navzoči zapeli državno himno. Slavnostno besedo je imel prof. Šodiv, ki je v znanstvenih mislih poveljeval pomen državnega praznika. Slavnost se je zaključila s himno »Hej Slovenec«.

Začetkom meseca smo prejeli ste položnico za naročnino »Slovenskega domac ali pa Vas bo obiskal naš inkasat. Poravnajte takoj naročnino za »Slovenski dom«. Poleg tega pa ne pozabite naročiti »Slovenčevega koledarja«, ki bo prevečen dokument današnjih dni in s svojimi nasveti in različnimi podatki prekoristna knjiga za vsakega.

Ljubljana od včera do danes

Ljubljana, 2. dec.

Včerajšnja nedelja je bila prav lepa. Krasno sonce je sijalo in pošiljalo na zemljo bogate svoje žarke, ki pa zaradi hudega vzhodnega vetra niso prišli toliko do moči. Dan je bil kakor naša izlet iz svetlini so bili oni, ki so pohiteli v naravo, na hribe in griče. Ljubljanska promenada je bila živahna. Mesto je bilo svečano okrašeno z zastavami.

Proslava zedinjenja

Včeraj so po vsej Sloveniji praznovali praznik zedinjenja. Seveda je bila tudi Ljubljana prav slovesno okrašena z državnimi zastavami, v mnogih izloženih oknih so bile tudi slike kralja Petra, okrašene z zelenjem in cvetjem. Grad je bil že v soboto zvečer kakor tudi včeraj svečano razsvetljen in na pobočju hriba je žarel napis sestavljen iz elektrinih žarnic: Čuvajte Jugoslavijo!

Letošnji novinarski koncert je bil izreden družabni in kulturni dogodek

Ljubljana, 2. decembra.

Ze nekaj dni pred letošnjim novinarskim koncertom je bila velika dvorana hotela Uniona razprodana do zadnjega kotička. Izbrana ljubljanska družba je napolnila prostor kakor ga napolni le ob dogodkih prvega reda. Odlične goste so sprejemali novinarji. Med najuglednejšimi poslušalci smo opazili predvsem predsednika senata, prosvetnega ministra in velikega prijatelja novinarjev dr. Antona Korošca, bana dr. M. Natlačenca z gospo, divizionarja generala G. Ljubomira Stefanoviča, komandanta za utrjevanje generala G. L. Rupnika, župana dr. Adlešiča z gospo, rektorja dr. Slaviča, predsednika Vrhovnega sodišča dr. Kondo, predsednika apelacijskega sodišča dr. Golja in še mnoge druge zastopnike javnih in kulturnih ustanov, uradov in organizacij.

Za uvod v koncert k slavni obletnici primereno je Ljubljani, filharmonija zaigrala državno himno, ki jo je dvorana poslušala stoji.

Nato pa se je začel koncertni spored. Kot prva točka je prišla na vrsto simfonična pesnitev »Zapeljivec«, delo Bl. Armita, tega, danes brez dvoma najelementarnejšega komponista na Balkanu in trenutno morda tudi v Evropi. »Zapeljivec« je na primarno silovit in grandiozen način ne v smislu programatičnosti in konstruktivnosti, razumskega analiziranja, ampak v smislu eruptivnega, čistega muziciranja podana osebnostna izpoved neke mladosti, njenih težnj, mikov in vab, radosti in bolečine, prekipenja, usoda in pota črta jočega aktivizma, slepe, objestne podjetnosti in resnoba razmišljanja, očističevanja in zorenja in velikih, volilnih tišin, ko se ždi duša prazna, grenka, resignirana. Mladost, polne dobrih sklepov in hotenja po poboljšanju in poti v tempelj, ko po prvi nemirni zarji mineva pol viharnega dneva. Zmerom duh najde pot nazaj, vsakrat pa jo označuje trpkost, žalost in zbranejša, modrejša, preizkušenejša resnost. Ze se zdi, da je dosegla značaja, da je napočil dan slovesnega, nepreklicnega povratka pod varno, mirno streho, v preprosto zadovoljnost in nedolžno dobroto mladostnih dni. Toda življenje in neugna človeška čud, ta nikdar razumljivi ukazovalec, zapovedujeta spet nemir. Neobrzdano zamahajoče moči k silnim udarcem, nepremagljivo ih žene k oblikovanju, k spreminjanju tega, kar je že bilo, pa naj pride kar hoče, svojevoljno, trmasto izzivaje usode se zdi konec, ki izzveneva tako, da spuša nase in s pogumom jemlje v vročem vrtincu vse, čemur je na poti še usojeno priti k človeku, ki sprejema boj. Od otroških let, ki ne vedo za boje in žive brez slutnje o preizkušanjih, gremo skozi življenje duše, ki jo razvemo nemirni pozivi, da se preda metežu in ravnanju, do srede boja; čez zatijša in iskanje steze nazaj v nekdanji, brezskrbni, nedolžni raj nas nese ta glasba v sredo bitke zase, za

velika dejanja in podoba, kakršna bo morala biti, kakor ji je velela usoda, ki je skrita v težnjah in strasti za akcijo. Sredi tega boja nas pusti — v neznanje se odpira življenje pred nami.

Sledila je koreografska simfonična pesnitev L. M. Škerjanc, »Mafencak«, kateri je bila za podlago žudovita istoimenska novela Ivana Cankarja. Po nekoliko blestem in neizrazitem uvodu se Škerjanc razmahne in odpre ter se predstavi z resnično kvalitativnim, lepim in plemenitim delom, polnim drobnih dragocenosti in žudovitih čustvenih nians. Komponistu se je zlasti posrečilo v glasbo prepričljivo in osvajačo podati pretresljivo tragičnost te zgodbe o čistem neobgledno majhnem, lepote in dobrote tako potrebnem človeškem otroku. Škerjanc je znal tej majhni, v sree segajoči vsakdanji tragediji dati dimenzije, ki tragičnost dvigajo iz življenjske povprečnosti in jo posvečujejo.

V Čajkovskega koncertni fantaziji za klavir in orkester, kjer najdemo uporabljena tudi dva izrazita ruska narodna motiva, smo občudovali sijajnega mojstra, tehnično in interpretacijsko popolnega umetnika Trosta. Tudi orkester je svojo nalogo opravil dobro.

Po odmoru smo kot zadnjo točko slišali znamenito Dvořakovo simfonijo »Iz Novega sveta«, ki so jo ljubljanski filharmoniki odgnali v bleščečem slogu.

Snočni koncert je dokazal, da je Ljubljanska filharmonija resnično orkester, ki je sposoben na odlični način izvesti tudi dela, ki tako tehnično kakor interpretacijsko zahtevajo od izvajalcev izredno mnogo. Vsi člani so se z ljubeznijo potrudili ter nam dali glasbeni večer velikega formata in resnične kvalitete. Občinstvo jih je nagradilo za njihovo storitev z mogočnim, iskrenim odobravanjem ter pohvalo.

Dirigent Drago Štjanec je pred izbranim koncertnim občinstvom spet dokazal svoj nedvomni talent, ki obeta, da mu bo kmalu pomagal uvrstiti se v vrsto naših najboljših dirigentov.

»Slovenski dom« Vam s svojimi vestni najhitreje postreže Zabava Vas pa tudi z vrednimi, zanimivimi in napetimi romani tako, da ga vsi bralci upravičeno ljubijo. Ne pozabite pa, da Vam »Slovenski dom« nudi letno izredno priliko, ko si vsak naročnik »Slov. domac« more za malenkostni denar 10 din naročiti velik »Slovenčev koledar«, ki bo obsegal 250 strani. Pridobite še novih naročnikov »Slovenskega domac«. Vsak no naročnik, ki se naroči in plača »Slovenski dom« vsaj za 3 mesece, tudi lahko dobi koledar za 10 din. Za naročnike pa stane koledar 28 din.

Celje ob narodnem prazniku

Celje je nad vse dostojno proslavilo naš državni praznik. Ze na predvečer so zaplapolale raz vseh mestnih hiš državne in narodne zastave, procelje mestnega poglavarstva pa je bilo razsvetljeno. Ob 8 zvečer je bila v veliki dvorani Ljudske posojilnice pod okriljem Katoliškega prosvetnega društva slavnostna proslava zedinjenja, katere so se udeležili župan dr. Voršič, senator A. Mihelič, polkovnika Tomašević in Caska, okrajni načelnik dr. Zobec, predstojnik policije Uršič, poveljnik orožniške čete Svetlič, inspektor dr. Kotnik, dr. Ogriček, zastopstvo ZFO, zastopniki gasilcev in drugih društev ter organizacij.

Na slavnostni akademiji so nastopili orkester vojaške godbe 39. pp. pod vodstvom kapelnika g. Fabijanoviča, pevsko društvo Celjski zvon pod vodstvom Lenardona Zvonka, Dekliški krožek in Fantovski odsek in Gledališka družina. Slavnostni govor je imel dipl. fil. Franc Šertel.

Na praznik so priredila ob 8 zvečer vsa celjska pevstva društva s sodelovanjem Glasbene Matice v Mestnem gledališču slavnostni koncerti, katerega se je udeležilo izredno veliko občinstva, tako da je bilo gledališče polno do zadnjega sedea. Častniki celjske garnizije so priredili v Narodnem domu družabni elitni večer, ki je bil prav tako dostojen in primeren proslavi velikega praznika.

Propagandni film »Pohorje«

Maribor, 1. decembra.

Snoči smo imeli v Mariboru priliko videti nov propagandni film »Pohorje«, ki ga je letošnje poletje in v jeseni izdelal g. Badjura. Film se je snoči ob šestih predvajal v kinu Esplanade pred povabljenim občinstvom. V uvodu je predsednik Tujkosprometne zveze inž. Slajmer povedal, da je financirala film banska uprava, ki je pokazala veliko razumevanje za primerno turistično propagando za naše Pohorje. Nato je sledilo predvajanje filma, ki je trajalo pol ure. Gledalci so bili presenečeni, da se je posrečilo s tako skromnimi sredstvi, ki so bila na razpolago, ustvariti delo, ki ga moremo mirne duše primerjati z najboljšimi uspešnimi turističnimi propagandnimi filmi, ki prihajajo k nam iz inozemstva. Film odkriva gledalcu intimne krasote našega Pohorja, ki vzbujajo celo v starih pohorskih turistih, ki poznajo na tem pogorju vsak kotiček, vsako najbolj skrito mesto, veliko občudovanje in vznize. Režijsko je film posrečeno zasnovan ter popelje gledalca iz Maribora, ki ga najpoprej pokaže iz raznih vidikov, z avtobusom v družbi turistov po novi pohorski cesti do vseh turističnih postojank na vzhodnem delu Pohorja. Zelo lepo prikaže Poštarski dom, Pohorski dom, Mariborsko kočjo, potem Ruško kočjo in Sokolski dom, dalje kmečko življenje na Pohorju, žanjice na njivi, pastirje, drvarje, oglarje, splavarje, krasoto Šumika in Lobnice. Kot živahni akterji v filmu nastopajo tudi slovenski novinarji, katere je operater presenil ob priliki njihovega obiska pri Mariborski in Ruški koči. Film bo v največji meri izvrševal svojo propagandno nalogo, gotovo dosti bolje kakor vse brošure in vsi opisi, ki so do sedaj izšli. Le žal, da film ni kompletan, ne prikazuje niti srednjega niti zapadnega Pohorja in njegovih žudovitih lepot in prav tako ne vidimo v njem živahnega zimsko-sportnega življenja, ki se razvija vsako leto na pohorskih vrhovih. Upajmo pa, da bo še tudi to izpopolnjeno ter bomo potem imeli reprezentativen slovenski propagandni film, ki bo za razvoj turizma na Pohorju in v severnem delu Slovenije izrednega pomena. Vsem, ki so pri tem filmu aktivno sodelovali, zlasti pa g. Badjuri, gre res vse priznanje.

Onemogel brezdomec v skalni votlini v Mariboru

Maribor, 1. decembra.

Snoči je prišel k policijskemu stražniku na Ruški cesti delavec Jakob Selišek ter mu je javil, da je opazil, da se nahaja neki možki v skalni votlini tik nad Dravo pod Ruško cesto, ki je očitno že čisto onemogel ter še samo tiho stoka. Stražnik se je spustil po strmini navzdol ter je našel v označeni votlini na obrežju res onemoglega mlajšega možkega, ki ni mogel več zaradi oslabelosti stati na nogah. Stražnik je potem poklical reševalce, ki so nesrečnega spravili na cesto ter ga nato zapeljali v bolnišnico. Usoda tega reveža je res tragična. Je to 26letnj brezposelni Franc Tarkuš iz Vrhovdola pri Limbušu. Je že dolgo brez dela in že nekaj dni ni zavžil ničesar. Zatekel se je v Maribor, kjer ni mogel dobiti niti strehe ter se je potem zavlekel v omenjeno skalno votlino, kjer je obležal. V bolnišnici so ugotovili tudi, da ima celo telo pokrito s tvorbi ter so ga obdržali na zdravljenju, da si malo opomore.

Prireditelje božične, torej zastopnice in zastopnike vseh onih dobroteljskih organizacij in drugih društev, ki nameravajo prirediti božičnice za siromašne otroke, ljudno vabi mestni socialni urad na sestanek, ki bo v petek, 6. t. m. ob 17 v zborniški dvorani mestnega magistrata na Mestnem trgu zaradi razgovora, da se prepreči dvojno obdarovanje ali celo neupravičena zloraba dobroteljskega. Zastopnice in zastopniki naj prinese s seboj sezname vseh otrok, ki jih nameravajo obdarovati.

November končal s snegom in burjo

Ljubljana, 2. decembra.

Vremenski pregled za letošnji november podaja poučno sliko o vseh vremenskih pojavih. Letos je november končal s snegom, gosto meglo in burjo. Pretekli teden je valovila več dni nad Ljubljano, po Gorenjskem in tudi po drugih ravninah Slovenije gosta, pravecata londonska megla. Bilo je mrzlo. Temperatura se je približevala ničli. Nato so megle izginile, nastopila je oblačnost in kmalu je rosilo odnosno je začel naletavati droben sneg. V mestu so naletavale redke snežinke. Ponoči od četrta na petek je zadivjal vihar. Silna burja, pravi severnik s hitrostjo 60—80 km na uro, je drvela od Kamniških planin proti morju.

Po ribniških, kočevskih in notranjskih gozdovih daleč tja v Gorskikotor so se nato v petek pojavili strašni in silni snežni viharji. Tudi okoliški hribi so bili močno pobeljeni s snegom. Sneg je segal globoko v doline, Gorski velikani so dobili nov sneg, ki je ponekod dosegel do 50 cm višine.

Po Notranjskem so se pojavili na mnogih mestih veliki snežni zameti. Burja je natrpala na gotovih mestih do 1 m trdega snega na visoko in je promet po cestah na mnogih krajih prav zaradi teh zametov prekinjen. Tako ne more Pečnikarjev avtobusno podjetje v Ljubljani vzdrževati prometa na progi Ljubljana—

Nova vas—Stari trg, ker je cesta od Lužarjevega brega naprej proti Blokam zasnežena. Pečnikarjev avtobus vozi sedaj od sobote naprej samo do Velikih Lašč. Tudi po ribniških in kočevskih krajih je padlo do pol metra snega. Nad 1 m snega pa je v čabranskih gozdovih.

Danes je pritisnil mraz. Jutranja najnižja temperatura je dosegla že —4°C. Tudi v soboto je živo srebro v termometru padlo za stopinjo pod ničlo. November je drugače zaznamoval 16 deževnih dni s 147,5 mm dežja. Drugače je meteorološki zavod zaznamoval, da je bil letos do 1. decembra 92 deževnih dni z 1.019 mm padavin.

Kakor nam nekateri avtomobilisti poročajo, so mnogi lastniki tovornih in osebnih avtomobilov v soboto morali na raznih cestah po Dolenskem in Notranjskem premagati silne ovire, da so prodrli snežne kopice in srečno prispeli v Ljubljano. Nekateri avtomobili so privzeli v mesto vsi zasneženi in blatniki so nosili prav debel sneg. Priporočujejo, da se je sneg, ki je bil suh in čist kot kristal, na mnogih cestah dobesedno zatrpal in napravil skoraj nepremagljivo barijero za avtomobile. Na raznih krajih so morali ljudje sneg odkidati, da je bila cesta prosta.

Danes je splošno jasno in lepo. Piha severovzhodnik. Vsi gorski velikani so ožarjeni in se kažejo v vsej svoji zimski krasoti.

Od tu in tam

Bitolska občina dobiva še vedno nove darove za prizadejo prebivalstva. Mariborska in zagrebška občina sta darovali vsaka po 10.000 din. Tudi belgrajska »Politika« je dobila še naknadne prispevke in je v celoti zbrala za Bitoljane dva milijona 126 tisoč dinarjev. Delegacija bitolskih občinskih odbornikov je obiskala v Belgradu ministrskega predsednika Cvetkovića in se mu zahvalila za podporo, prav tako pa je obiskala lastništvo »Politike« iz istega namena.

O pomešanosti Hrvatov s Srbi na hrvaškem ozemlju piše »Hrvatski dnevniki« in ugotavlja, da imajo Srbi vsa pravica skrbeti za svoje sonarodnjake na Hrvaškem, kakor imajo Hrvatje pravico, da gledajo na dele svojega naroda, ki bivajo izven ozemlja hrvaške banovine. Napačna politika povojne dobe je privedla do tega, da so se interesi obeh narodov začeli križati in da je prišlo celo do tega, da so se začeli majati temelji države. Toda z namestnik Pavle je bil tisti, ki je pokazal pravo pot in je spoznal, da je rešitev države v tem, da se zadovolje upravičene zahteve Hrvatov in jim da tisto, za čemer so stremeli že vsekoli. List pravi dalje, da to resnično razume hrvaški in srbski narod, pa čeprav se najdejo še redki taki ljudje, ki jim sporazum ni pogodu. Ogromna večina dobrih Jugoslovancev pa smatra, da je danes sporazum dejstvo, ki se o njem sploh ne sme več razpravljati. Pač pa je po mnenju lista treba dopustiti razpravo o vprašanih, ki doslej še niso bila rešena.

Ban zetske banovine Krstić se je pred dnevi mudil v Belgradu in uredil tam vse potrebno, da bi zetska banovina lahko najela večje posojilo, s katerim bi izvedla svoj obnovitveni načrt. Ban je kasnikarjem zatrdil, da je vprašanje prehrane skupnega prebivalstva v njegovi banovini zagotovljeno, da pa je sedaj na vrsti vprašanje zaposlitve ljudstva. Zato je banovina sklenila zgraditi mnogo ljudskih šol, zgraditi več cest in regulirati mnogo rek in hudournikov. Tako bo vsaj za nekaj časa dobilo mnogo ljudi delo, obenem pa se bo začel kulturni, socialni in gospodarski prerod. Črne gore. Končno se je ban Krstić zahvalil za podporo in razumevanje, katero je našel pri predsedniku vlade Cvetkoviću, pri finančnem ministru dr. Sučetu in pri vseh drugih ministrih.

Izvoz iz naše države je bil v oktobru manjši kakor lani v istem mesecu, po drugi strani pa se je povečal uvoz tako da je bila naša trgovinska bilanca za imenovani mesec pasivna za 116,6 milijona dinarjev. Če pa vpmemo vseh letošnjih 10 mesecev, pa ugotovimo, da je bila naša trgovinska bilanca aktivna za 730 milijonov dinarjev. Izvoza je bilo namreč za 5 milijard in 613 milijonov dinarjev, uvoza pa za 4 milijarde in 882 milijonov dinarjev. Lani je bilo v iste mesecu izvoza za 4169 milijonov, uvoza pa za 3980 milijonov dinarjev. Visok dvig izvoza gre le na račun povišanja vrednosti izvoženega blaga in sicer 33%, po količini pa se je povečal le za 5%. Uvoz pa se je po količini povečal za 14%, po vrednosti pa za 22,4%.

Odvetniku, ki je v gostilni ustrelil svojega stanovskega tovarisa, sodi veliki senat sodišča v Pančevu. Odvetnik Marko Fotić je usodnega dne poplaval po gostilni in kavarnah in stalno vznemirjal goste. Vtikal se je v vsako družbo in jo opsoval, če se je le oglašala na njegova izjavjanja. Tako je izrazil tudi svojega tovarisa odvetnika Jelenića. Ko se mu je ta s svojo družbo umaknil iz lokala in šel v drugega, je šel Fotić za njim in ga opsoval tudi tam. Slednjič mu je Jelenić pripeljal dve zausnici. Fotić pa je v odgovor potegnil svojo puščico in ga ustrelil. Pred sodniki pa se dela neumnega in se noče ničesar spominjati. Stalno zatrjuje, da je bil tako pijan, da ni mogel vedeti, kaj počneja. Priče, ki so videli dogodek, pa izpovedujejo drugače. Možno je, da moral vedeti, kaj počneja, ker je po izvršenem zločinu stopil k ranjenemu in mu zavpil, ali ima sedaj zadosti. Razprava bo trajala še nekaj dni, ker bo sodišče zaslišalo še več prič.

Ob izlizu reke Neretve v morje je naselila italijanska tovarna ladja »Astoria«. Ladja je bila natovljena s 450 tonami drv in je krenila proti pristanišču Metkoviću. Blizu svetilnika pa je zavozila na plitvino in naselila. Vlačilec naše mornarice so ji šli takoj na pomoč in jo potegnili spel na morje. »Astoria« je last neke reške ladjarske družbe.

V vsej Slavoniji so sladkorno peso že pobrali in jo odposlali v sladkorne tovarne. Večinoma je bil pridelek obilen in dober, ponekod pa celo zelo odličen. Samo vas Sarvaš je pridelala 96 vagonov pese. Ker so tovarne letos dajale boljše ceno, so slavonski gojitelji sladkorne pese zaslužili lepe denarje. Podobno je tudi v Vojvodini, kjer je ta kultura še bolj razširjena.

Proslava 1. decembra je bila v Zagrebu slovesna. V stolnici je opravil cerkvene molitve nadškof dr. Štepinac s številno asistenco. Navzoči so bili predstavniki vseh oblasti na čelu z banom dr. Ivanom Šubišićem, podbanom dr. Krbeškom, armadnim generalom Nedeljkovićem, dalje načelniki oddelkov banske oblasti, zastopniki organizacij in društev in drugi. Podobne proslave so bile tudi v cerkvah in hramih drugih veroizpovedi.

Vlak je zamrznil v Vrhovinah sredi Like. Ko se je vreme ohladilo in je ponekod zapadlo tudi precej snega, se je v Liki že pojavila običajna zimska neviščna burja, ki je prinesla oster mraz. Okrog Vrhovin je burja nanosila velikanske zemetne in zadelala tiste dele železniške proge, ki peljejo skozi zaseke. Zaradi neprehodnosti proge je zamrznil tudi osebni vlak, ki je vozil proti Splitu. Železniško ravnateljstvo je poslalo takoj oddelke delavcev, da so začeli progo čistiti, toda njihovo delo je bilo največkrat brezuspešno, ker je burja, drveča z brzino po 140 km na uro, sproti zadelovala s snegom izkopane in očiščene dele proge. Zamrznjeni vlak je stal v Vrhovinah večer ves dan. Ker je snega povprečno po 70–80 cm, se promet na progi Zagreb–Split razvija po eni strani le od Zagreba do Plaskove, po drugi strani pa od Splita samo do Knina.

Silovita burja je vlekla tudi v Primorju. Onemogočen je bil skoraj ves pomorski promet. Piš veter je bil tako močan, da so iztrili tudi trije vagoni na postaji Malovan. Med Zrmanjo in Gračcem je burja zametla tovrni vlak.

V okolici Zagreba se kladi večja roparska družba, ki ropa kmete, ki se vračajo z zagrebškega sejma in nosijo s seboj izkupičke od kupčij. Takih ropov je bilo že veliko in so se kmetje rešili napadalcev le tedaj, če so šli s sejma v skupinah. Zaradi ponovnih zločinov so oblasti pripravile kmetom, naj hodijo le v skupinah. Zdi se, da imajo roparji dobro organizirano vojnisko mrežo in zmerom vedo, koliko je kateri od kmetov izkupil na sejmu. Na povratku pa postane plen teh razbojnikov.

Hrvaška ima najboljši namizni tenis v Evropi

Hrvaška : Nemčija 5:2

V boju med Hrvaško in Nemčijo so bile odigrane naslednje tekme:

1. Harangozo (H) : Hoffmann (N) 21:12, 21:13.
2. Kaspar (N) : Blaž (H) 21:19, 17:21, 21:16.
3. Dolinar (H) : Eckl (N) 21:11, 21:10. Eckl je službeni prvak Nemčije.
4. Harangozo (H) : Kaspar (N) 21:19, 21:19.
5. Dolinar (H) : Hoffmann (N) 21:16, 21:15.
6. Eckl (N) : Blaž (H) 21:18, 21:19.
7. Dolinar (H) : Kaspar (N) 21:14, 12:21, 24:25

Hrvaška : Madžarska 5:1

1. Szido (M) : Harangozo (H) 21:23, 18:21.
2. Soos (M) : Hexner (H) 21:10, 19:21, 21:19.
3. Rosza (M) : Dolinar (H) 12:21, 15:21.
4. Szido (M) : Hexner (H) 15:21, 19:21.

Slovenska nogometna liga

Tabela v slovenski ligi bo do prihodnje nedelje, ko se prvenstvo konča, naslednja:					
Ljubljana	13	9	2	2	52:21 20
Železničar	13	8	3	2	28:12 19
Amater	13	7	1	5	35:29 15
Kranj	12	6	1	5	25:24 13
Bratstvo	13	6	1	6	28:36 13
Mars	12	5	2	5	33:25 12
Maribor	13	3	2	8	25:39 8
Olimp	13	1	0	12	11:51 2

Prihodnjo nedeljo igrajo:

SK Ljubljana : SK Olimp 5:0 (2:0)

Celjani niti trenutek niso mogli ogroziti zmage daleč boljših ljubljancev. SK Olimp je bil podrejeni nasprotnik od začetka do konca igre. Napad SK Ljubljane, ki je imel na igrišču prvo in najzgovornejšo besedo, je do gola lepo in precizno kombiniral, toda premalo streljal. Rezultat, ki bi lahko ljubljanski napad večerj v Celju dosegel, bi bil prav lahko še enkrat večji. Krilska vrsta je s lepimi žogami zalagala napadalni kvintet. Obramba je imela malo dela, kar pa je bilo za napravi, je opravila z veliko zanesljivostjo in brezhibno.

Celjani tudi na svojem igrišču ne pomenijo velikega nasprotnika. Nedvomno so se tudi že sprijaznili z dejstvom, da prihodnje leto ne bodo več igrali med osmimi najboljšimi slovenskimi klubi. To prav dobro čutijo tudi gledalci, ki so že povsem desinteresirani za usodo svojega kluba. Včeraj je bilo na igrišču komaj kakih 200 gledalcev. Moštvo SK Olimpa pa je postalo tudi močno nedisciplinirano, kar je vse obseje vredno. Sodnik Kopic iz Maribor, ki je sodil prav dobro, je bil prisiljen izključiti dva celjska igralca Ceterja in Flisa, tretji igralec Korazija pa je kar sam od sebe zapustil igrišče. SK Olimp je torej igral do konca tekme samo z osmimi možmi.

Železničar : Amater 2:1

Trboveljčani so zaigrali mnogo bolje kot ob priliki svojega zadnjega gostovanja proti Mariboru. Železničarji so napeli vse sile, da se jim je posrečilo premagati izredno žilavega nasprotnika ter osvojiti obe važni točki.

Igra je bila prav zanimiva. Hladno vreme je tudi malo pripomoglo, da so se igralci hitreje gibali po terenu ter je bil tempo zelo živahen. Železničarji so sicer imeli večino terenskega nadmočja, ki pa jo niso znali izkoristiti. Napad je bil nedelaven in krilska vrsta je tudi precej šepala. Tudi v obrambi je nekajkrat odpovedalo ter bi zaradi nesporazuma med branilcem in vratarjem skoraj prišlo do gola za goste. Amaterji so bili hitri in nadvse požrtvovalni. Kadar so bili v napadu, je napadalo 10 igralcev, kadar pa je bila potreba braniti, pa so pohitili vsi v svoj 16 metrovski prostor. Imajo nekaj moči, ki so danes odlično zaigrale. Tekma je navzlic precej ostremu tempu bila odigrana fair ter sta bili obe moštvi disciplinirani.

Tekmo je navzlic mrazu obiskalo približno 400 gledalcev. Včasih malo nesiguren sodnik je bil g. Kranjc iz Zagreba.

SK Bratstvo : SK Kranj 3:2 (0:1)

Za gorenjski derby, to je tekmo med Bratstvom in Kranjem je vladalo veliko zanimanje ter se je kljub slabemu vremenu na igrišču zbralo več kot 700 ljudi, ki so z zanimanjem sledili poteku igre. Igrišče je bilo za igralce trd oreh, saj je po predtekmi razoran igrišče zaradi mraza kmalu zmrazilo; igralci Kranja so se jeseničanom predavili kot borbeni in živali enajstorice, ki ne odneha. Današnji Kranj je bil tudi kaj dobro vigran. Moštvo pa ima nekaj vročerkvežev, ki pa bodo morali svoje slabe strani popraviti.

Potek igre: Kranj si je takoj pridobil terensko premoč, ki je trajala skoraj ves prvi polčas. Bili so mnogo hitrejši kakor domačini in tudi gibčni precej bolj kakor Jeseničani. Zaradi hitrosti in lokavosti se Bratstvo nikakor ni moglo znajti. Jeseniški vratar Brum je imel polne roke dela in je v tem delu igre ujel več težkih žog. V 20. min. je Kranj zabeležil prvi uspeh. Gol je padel po lepi kombinaciji. Kranj je stalno pred jeseniškimi vrat domačini imajo dobro obrambo, ki ne da do strela gostom.

V drugem polčasu pa je Kranj precej popustil in vodstvo je vzelo Bratstvo v svoje roke. Zdi se, da je Kranj popustil zaradi prehudega tempa v prvem polčasu. Jeseničani so svoje vrste uredili in pričeli resno napadati, kar ni ostalo brez uspeha. V kratkem času so dosegli tri lepe gole. V razdobju 10 minut. Miceli je predložil v 20. minuti Marnu, ki je podaljšal v mrežo. 1:1. V 25 min. se je ponovilo točno isto samo da je tokrat prestregel žogo z glavo Repreht, ki je povzpel na 2:1 za Bratstvo. V 30 min. se je primer ponovil v tretjič: Miceli je podal Marnu, ki je zvišal na 3:1. Kranj je nato popravil v 34 min. na 3:2 in rezultat se do konca ni več spremenil. Pri Kranju je ves čas ugajala dobra halflinija in v drugem delu igre tudi ožja obramba. Pri Bratstvu pa Miceli, centerfor Marn in Abram ter Zavrl. Toda vsi šele v drugem polčasu.

SK Mars : I. SSK Maribor 5:3 (1:1)

Bricko mrzla burja je pihala, zato se k važni tekmi na igrišču SK Maribor ni zbralo več kakor 300 ljudi. In še te je ves čas pošteno zeblo, čeprav so topotali s premrznili nogami, si meli roke in govorili, da je zdravo, če človeka malo »sapa« prepiha.

V predtekmi so juniorji SK Marsa z 1:0 zmagač nad juniorji Jadrana v glavni tekmi pa sta moštvi nastopili takole:

Maribor: Marguč, Gomolj, Tkalec, Janžekovič, Gajšek, Varl. Selinšek, Ogrizek, Vele, Vesnaver, Juvšev.

5. Rosza (M) : Harangozo (H) 8:21, 16:21.

6. Soos (M) : Dolinar (H) 14:21, 8:21.

Z dvema velikima zmagama nad najboljšima evropskima narodoma v namiznem tenisu je Hrvaška dokazala, da je daleč najmočnejši narod v namiznem tenisu v Evropi. Tokrat je levji delež za zmago pripadel Slovincu Zarku Dolinarju.

Madžarska : Nemčija 5:4

1. Kaspar : Rosza 21:19, 21:18.
2. Eckl : Soos 20:22, 17:21.
3. Eckl : Szido 24:22, 21:12.
4. Hoffman : Soos 17:21, 21:18, 17:21.
5. Kaspar : Szido 21:18, 16:21, 22:24.
6. Hoffmann : Rosas 16:21, 21:17, 16:21.
7. Kaspar : Soos 21:18, 21:21, 21:14.
8. Eckl : Rosza 21:11, 21:14.
9. Hoffmann : Szido 18:21, 20:22.

Mars: Pavlica, Gvardjančič, Prijatelj, Pišek, Sočan, Humar, Piskar, Slanina, Zigon, Perko, Dobleret.

Maribor je moštvo, čigar posamezniki so tehnično odlično opremljeni, in polju lepo kombinirajo in so dobro vigrani — golov pa ne znajo zabijati. Pred golom »hnotajo«, čakajo drug drugega, si ne upajo startati, obotavljajo in gledajo, če bi se morda kje vendar dobil kak človek, ki bi si upal streljati na nasprotna vrata. Le tako je razumljivo, kako to, da so Mariborčani na predzajem mestu v tabeli slovenske lige, ko bi po nogometnem znanju zaslužili, da bi bili čisto med prvimi. Ali res v vsem Mariboru ne morejo najti človeka, ki bi njihov napad »zdesiral« k vsaj za silni odločnosti?

Mars je v prvem času igral proti vetru, ki pa ni bil sam merodajen za to, da je igra potekala na njegovi polovici igrišča. ne, mariborski pritisk je bil hud in nevaren, dasi jalov. Skoraj ves čas so bili Marsovci potisnjeni v obrambo. Drugi polčas se je Mars popravil, deloma po zaslugi vetra, ki je v prvem polčasu pomagal Mariboru, v drugem pa njemu — deloma pa tudi zato, ker Mars v drugem polčasu že tradicionalno igra boljše kot v prvem. Napad in halflinija sta se močno poboljšala ter je srednja skoraj dosegla vrednost nasprotnikov. Obrambi pa sta bili obe do konca precej šibki, razen tega pa tudi že skoraj pregrešno pustolovsko razpoloženi, zlasti mariborska, ki je hodila v sredo polja in nosila kar naprej, slepa za vse nevarnosti, lahkomišelnost »glavo v torbo«.

Sodil je prav dobro g. Mrdjen, zdi se pa, da ne bi prav nič škodovalo, če bi bil še za spoznanje strožji.

Med. univ.

dr. A. Novoseljskij, zdravnik

se je preselil iz Kranja v Ljubljano, Zrinjskega ul. 7/L. tel. 24-88. Ordinira dnevno od 9.—11. in od 15.—18. ure; ob sobotah od 9.—11. ure Röntgen, Diathermia, Solux, višinsko sonce, galvano-saradizacija, vibrac. masaža.

Belgrad : Zagreb 3:1 (1:1)

Za medmestno tekmo med Zagrebom in Belgradom, je vladalo v Belgradu izredno veliko zanimanje. Kljub skrajno slabemu vremenu — v Belgradu je namreč včeraj padel sneg — se je zbralo na igrišču nad 8000 gledalcev.

Tekma je bila odigrana v zelo živem tempu — Zagrebčani so igrali v prvem polčasu mnogo boljše in bolj umirjeno. Glavni razlog, da so tekmo izgubili, je iskati v tem, da so v drugem polčasu izgubili vso prisebost in sigurnost, ki so jo imeli v prvem polčasu. Belgrajčani se imajo zahvaliti svoji zmagi posebnemu članu, s katerim je njihova enajstorica igrala v drugem polčasu.

V predtekmi je pomladek Zagreba izgubil proti pomladku Belgrada 5:1. Tudi v tej igri so bili mladi Belgrajčani mnogo boljši, dasi je rezultat morda malo previsok.

Italija : Madžarska 1:1 (1:0)

V Genovi je bila včeraj meddržavna nogometna tekma italijanske in madžarske reprezentance.

V prvem polčasu je igra potekala v znaku premoči italijanske enajstorice. Ta del igre so večinoma igrali na madžarski polovici igrišča. V tem delu je tudi italijanski napadalec Trevisan v 14. minuti dosegel vodilni gol. V drugem polčasu je bila madžarska reprezentanca mnogo boljše in požrtvovalnejša. V 17. minuti je Madžar Bodola rezultat izenačil.

Tek Zedinjenja

Letos je bil start atletov v opusteli Zvezdi pred spomenikom kralja Aleksandra I. Zedinjenje. Pred začetkom teka so atleti položili pred spomenik krasen lorjev venec z napisom: »Slovenski lahkoatleti svojemu zedinitelju«.

Kratka prog

Rezultati teka na krajši progi (ca. 3000 m) so bili:

Seniorji (že plasirani preko 800 m): 1. Kien Lado (Primorje) 11:11.2. 2. Stajner Valtar (Concordia, Zagreb), 11:26.2. 3. Drovenik Branko (Pr.), 12:09. 4. Hlebec Jože (Pr.), 13:06.2. 5. Tavčar Slavo (Pr.), 13:07.2.

Neverificirani (rojeni 1. 1922., 1923. in 1924.): 1. Dobraj Peter (Reka), 2. Trpine Milan (Kamnik), 13:12.4.

Smužarji: 1. Mikuz Adolf (Pr.), 11:37. — Sokoli: 1. Bašin Miloš (Lj. Sokol), 13:06.2. — ZFO: 1. Jerman Franc (Dol pri Ljubljani), 11:55. 2. Kocutar Franc (Ljubljana, mesto), 12:08.

Dolga prog

Rezultati teka na dolgi progi (proga je bila dolga okoli 5000 m in je potekala čez ljubljanski Grad) so bili:

1. Bručan Jože (Primorje) 19:42.4. 2. Glonar Jože (visoka šola za tel. vzgojo), 19:52.8. 3. Benedičič Mirko (Skala, Jesenice), 20:37.8. 4. Perc Stane (Sokol, Hrasnik), 5. Jerman Jože (ZFO, Dol pri Ljubljani).

Pri krajšem teku so štirje tekači odstopili, dočim na daljši progi ni odstopil nihče.

Zaključek svečanosti je bil mal prigrizek v restavraciji Slanič. Oba zmagovalca sta dobila vsak zase lep pokal. Tekmovalci in funkcionarji so se tudi vpisli v spominsko knjigo.

Vremensko poročilo

Kraj	Barometer	sk. stanje	temperatura		Veter	Padavine	
			naš večer	naš jutranj		mm	vrsta
Ljubljana	773.2	2-2	4-0	78	9	N ₂	—
Maribor	—	—	—	—	—	—	—
Zagreb	771.1	2-0	0-0	90	8	ENE ₂	—
Belgrad	769.0	3-0	1-0	90	10	E ₂	—
Sarajevo	767.1	3-0	1-0	80	10	0	—
Vis	757.6	4-0	3-0	70	10	ENE ₂	—
Split	758.2	8-0	5-0	40	8	NE ₂	—
Kumbor	750.5	12-0	10-0	30	7	NE ₂	—
Rab	757.0	6-0	4-0	40	8	NE ₂	—
Dubrovnica	760.5	7-0	8-0	50	7	NE ₂	—

Vremenska napoved: Spremenljivo oblačno, mrzlo. Najnižja temperatura na letališču —6° C.

Koledar

Danes, ponedeljek, 2. decembra: Pavlina. Torek, 3. decembra: Fran Ksav.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: dr. Kmet, Tyrševa c. 41; mr. Trnkoczy ded., Mestni trg 4; mr. Ustar, Selenburgova ul. 7.

Zavodarij-Jegličevci! Miklavževanje bo v petek, dne 6. decembra v dvorani Rokodelskega doma ob 20. Vstopnine ni. Vabljeni le člani.

Krščansko žensko društvo je povabilo sv. Miklavža, naj pride v četrtek 5. t. m. ob pol 5 v belo dvorano Uniona razveseliti pridne malčke. Glede obdaritve se je zglasti istega dne v isti dvorani med 12 in 2.

Koncert »Slovenske komorne glasbe«. Vnovič opozarjamo vse zainteresirane na današnji koncert »Slovenske komorne glasbe«. Naši priznani umetniki: Ornikova, Sedlbauer in Lipovšek bodo izvajali klavirska tria naših skladateljev Svare, Škerjanca, Osterca in Arniča. Koncert bo v veliki filharmonični dvorani. Vstopnice od 25 din navzdol so v predprodaji v Matični knjigarni.

Za Miklavžev večer dne 5. decembra ob 7 zvečer v franciskanski dvorani se že prodajajo vstopnice 12—4 din navzdol v pisarni »Pax et bonum«, franciskanskega pasaja. Na tej prireditvi, katere čisti dobiček je določen za božično obdaritev ubožnih družin, sodelujeta iz prijaznosti virtuoz na kitari g. Stanko Prek in priljubljeni humorist g. dr. Morrello. Spored prireditve je razviden iz lepakov. Informacije glede Miklavžev obdaritev itd. daje pisarna »Pax et bonum«. Telefon 43-63.

Ljubljansko gledališče

DRAMA — začetek ob 8 zvečer

Ponedeljek, 2. decembra: Zaprtlo. Torek, 3. decembra: »Razvalina življenja«. — Red A.

Sreda, 4. decembra: »Lepa Vida«. Red Sreda. Četrtek, 5. decembra ob 15: »Sneguljica«. Mladinska predstava, združena z obiskom sv. Miklavža. Znižane cene od 20 din navzdol. — Ob 20: »Skričalnice«. Red Četrtek.

OPERA — začetek ob 8 zvečer

Ponedeljek, 2. decembra: »Iz Prešernovih dni«. Proslava 140 letnice Prešernovega rojstva. Dobra delna prireditev Kola jugoslov. sester. Izven.

Torek, 3. decembra: Figarova svatba. Red Torek.

Sreda, 4. decembra: »Friderika«. Premiera. — Premierski abonma. Gostovanje tenorista Josipa Gostiča.

Prosimo vse naše zastopnike, da store zadnji teden vse, da pridobe še več naročnikov za »Slovenčev« koledar ter da najkasneje v nedeljo, 8. t. m. odpošljejo sezname koledarjevih naročnikov upravi »Slovenčev« koledarja, Kopitarjeva ulica 6, Ljubljana, z naročnino vred. Seznamu brez naročnine ne bomo upoštevali. Pri seznamu naročnikov koledarja naj vsak točno zapiše, katerega časopisa naročnik je kdo.

Program radio Ljubljana

Ponedeljek, 2. decembra: 7 Jutranji pozdrav, 7.05 Napovedi, poročila, 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) do 7.45, 12 Okrogle in vesele (plošče), 12.30 Poročila, objave, 13 Napovedi, 13.02 Opoldanski koncert Rad. ork., 14 Poročila, 18 Duševno zdravstvo (dr. A. Breclj), 18.20 Beethoven: Leonore, uvertura št. 3 (plošče), 18.40 Mesečni slovnstveni pregled (prof. Fr. Vodnik), 19 Napovedi, poročila, 19.25 Nac. ura, 19.50 Hudomušnosti (Fr.

Boj med zlatom in krvjo...

Rosenberg: „Ta boj se je začel 1914 in nadaljeval 1939 - V svetovni vojni je zlato samo navidezno zmigalo“

Načelnik oddelka za zunanjo politiko v vodstvu narodno socialistične stranke, Rosenberg, je imel zadnjič v prostorih francoske poslanske zbornice v Parizu predavanje »O idejah francoske revolucije«. V uvodu je najprej poudaril, da se je lotil tega predmeta s polnim razumevanjem za zgodovinske dogodke te dobe in z vsem spoštovanjem borbenosti francoskega naroda. Poudaril je, da bi rad na temelju zamisli, ki jih je prinesla francoska revolucija, razložil razvoj dogodkov, ki so rodili vzroke velikih spopadov med evropskimi narodi, nato pa je nadaljeval:

»2. avgusta 1914 se je začel velik splošen boj med zlatom in krvjo. Spopad se od leta 1939 dalje nadaljuje, kajti v svetovni vojni je zlato samo navidezno odneslo svojo zmagó.«

Rosenberg je rekel, da v današnji vojni zmaguje kri, torej stvarjalna plemenska sila srednje Evrope, ki odstranjuje vse zajedalske in izkoriščevalske sile, sile, ki so mislile, da bodo še naprej neovirano trgovale in požigale po evropski celini. »Dobro vemo,« — je nadaljeval — »da francoskemu narodu konec 18. stoletja ni preostalo nič drugega kot da moralno propade, ali pa si poišče izhoda v upor. Nesporo dejstvo, ki govori za nezlomljivo življenjsko silo francoskega naroda, je, da se je francoski narod pri tej izbiri odločil za upor. Toda krilatice, pod katerimi je bil povzročen in izveden njegov upor, niso pripeljale človeškega rodu do zaželenega cilja. Niso namreč služile zdravim in najvišjim stvarjalnim silam, temveč so zapeljale ljudstvo na pot meglenih, nedoločenih in fantastičnih misli. Zamisli francoske revolucije predstavljajo precejšnje razumskih moči, ki so pomagale omajati duševne vezi med ljudmi in rodno grudo.

O judih in masonih

Posledica te odtujitve od glavnih temeljev resničnega življenja je bila v tem, da so začeli ljudje zanemarjati lastno kri, svoj ponos in plemensko zavest. Z drugimi besedami povedano, takšne zamisli so naredile zajedalce iz Palestine med ljudstvom prilljubljen in so tudi dovolile, da je med ljudstvom prišla zamorska kri, ki je tuja vsej Evropi in ki Evropo tudi sovraži. Krilatice o narodnostni strpnosti so bile sprva samo plod sanjarjenja dobrohotnega zanesenjaka, pozneje pa so postale nevarno oržje političnih zarotnikov. Nazadnje so prišle v roke pravih političnih zarotnikov in zločincev.

Proglasili so neomejeno svobodo, čeprav si niso bili čisto na jasnem glede tega, da mora biti

svoboda, to se pravi resnična svoboda, le možnost za ustvarjanje in razvijanje sil, nikakor pa ne sme povzročiti rušenja in podiranja vsega, kar je bilo ustvarjeno.

Rosenberg je nato navajal besede nemškega filozofa Fichteja, ki je nekoč rekel: »Judje niso dobili samo enakopravnosti, temveč dvojne pravice. Po eni strani so bili judje državljani judovske države, države brez meja in brez tal, po drugi strani pa so bili enakopravni državljani držav, v katerih so bivali. O svobodnem zidarstvu je rekel, da si zgodovine francoske republike in francoske revolucije sploh ni mogoče zamisliti brez vpliva svobodnega zidarstva. Mar niso glavne krilatice francoske revolucije vznikile najprej v svobodnozidarskih ložah. Ta zveza med revolucijo in svobodnim zidarstvom je morala v logičnem razvoju povzročiti čedalje večje zlo in vse težje posledice. Zato moramo pred glavnimi krivci za vojno l. 1914 navesti glavna svobodnozidarska središča, judovski velekapital, ki je v zvezi z mednarodnim svobodnozidarstvom složno deloval. Tako je nastala v svetu borba zlata in krvi, namreč borba judov proti sili zdravega življenja in ustvarjanja.«

O sedanjem položaju

je govornik dejal: Boj za zlato je v prvi vrsti ideološki boj Rosenberg je tudi rekel, da je narodno socialistična revolucija leta 1940 izvajala zgodovinsko odločitev in nato rekel: »Prvikrat v zgodovini se pojavlja ljudsko gibanje, ki je v pravem smislu te besede izšlo iz rodne grude, izšlo iz osrčja pravega narodnega življenja. To je gibanje, ki temelji na globoko pojmovanem pogledu na svet, in to je gibanje, ki razpolaga z enim najmočnejših vojaških orožij, kar jih pomni zgodovina sveta. Za tem gibanjem stoji najmočnejša volja, kakor je še ni bilo v Nemčiji, medtem ko izvira njegova notranja sila iz 80 milijonskega ljudstva, ki z vso svojo življenjsko silo nastopa proti rušilnim silam. Zaradi tega se mora ta 30letna vojna med zlatom in krvjo v Evropi, boj med 18. in 20. stoletjem, končati z zmagó krvi.

Ravnatelj urada za posojilo je poslal predsedniku Rooseveltu pismo, v katerem je obrazložil načrt o nakupu, ki jih bo ameriška vlada kupila na Kitajskem. Načrt vsebuje nakup volframa, antimona in kositra na Kitajskem v skupni vrednosti 60 milijonov dolarjev ali 420 milijonov dinarjev. Ameriške združene države naj bi te rude kupile v prihodnjih letih.

Če hočeš komu kaj podariti,
mu podari **Pelikan**,
tehniško dovršeno
nalivno pero!

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

je

največji slovenski pupilarnovarni denarni zavod

Dovoljuje posojila na menice in vknjižbe

Za vse vloge in obveze hranilnice jamči

Mestna občina Ljubljanska

Kdo je sir Stafford Cripps

Opustil je odvetniško pisarno, ki mu je na leto prinesla nad 7 milijonov dinarjev, in šel kot politik reševat Anglijo v sedanji vojni

Sedanji angleški veleposlanik v Moskvi, sir Stafford Cripps, ki so ga časopisi začeli pogosteje omenjati letos spomladi, ko mu je britanska vlada zaupala tako važno vlogo v sovjetski prestolnici, kjer naj bi Rusijo pridobil za to, da se ne bi tako tesno navežala na Nemčijo, je od svoje strani tudi dokaj zanimiva osebnost. O njem pišejo tudi naslednje:

Poročilih, ki prihajajo iz Moskve, se je sir Stafford Cripps že popolnoma naučil ruskega jezika in ga govori že čisto gladko.

Cripps izhaja iz stare angleške rodbine iz Gloucestershirea, ki je Angliji dala nekaj odličnih pravnikov. Njegov oče je bil pravni svetovalec kraljice Viktorije, njegov oče, lord Parmoor, pa odlični strokovnjak za razna pravna vprašanja. Sir Stafford Cripps je danes tar 50 let. S politiko se ni bavil vse do l. 1930. Tedaj je prišel kandidiral v West Woolwichu na listi delavske stranke. Pozneje je prišel v spore z glavnim odborom delavske stranke. Drugače je bil odličen odvetnik. Ko se je začela sedanja vojna, je opustil svojo odvetniško pisarno, ki

mu je na leto prinašala najmanj 30.000 funtov sterlingov. Ponudil je svoje razumske moči angleški vladi. Konec preteklega leta je obiskal Indijo, Cunking in kitajski Turkestan. Letos marca se je z letalom odpeljal v Moskvo. Vlada mu je dala nalogo, da vzpostavi prijateljske vezi med Veliko Britanijo in Sovjetsko zvezo. Že dva meseca nato mu je bila dana prilika to svoje poslanstvo opravljati tudi uradno. Tedaj je bil namreč imenovan za britanskega veleposlanika v Moskvi. Vendar se zdi, da te svoje uradne službe ne opravlja tudi s tolikim uspehom in učinkom, kot je vodil svojo odvetniško pisarno pred desetimi leti, ko Anglija gotovo še slutila ni, kaj vse ji na skrivaj pripravljajo njeni sovražniki, ki jih je po prejšnji svetovni vojni tako odločno in neusmiljeno postavila v kot. Vendar pa pravijo, da se bo razmeroma še dosti mladostnemu Staffordu Crippsu, če le komu posrečilo, ko nastopi pravi trenutek, Sovjetsko Rusijo vsaj nekoliko omajati, da nasproti Angliji ne bo več tako neizprosna in nedovzeta kot je bila zadnji dve leti.

Dva znamenita duhovnika o športu

Sloviti Abbé Freley, član FC Fribourga, mož, ki je svoj čas odlično igral nogomet in bil tudi eden najboljših nogometnih sodnikov, bi dandanašnji zmalaj z glavo, če bi slišal, kako nekateri »apostoli« — »referentje« — poskušajo dokazovati upravičenost in utemeljenost športa. Abbé Freley je, kakor znano, po rodu Anglež, ki pa živi stalno v Švici ter je tudi častni član švicarske nogometne zveze.

Freley v športu ni gledal samo pomožnega sredstva za telesno, ampak tudi za duhovno in znanstveno vzgojo. Še pred četrto stoletje je v nekem spisu, ki mu je dal naslov »Šola, šport in duhovnik«, pozival učiteljsvo in duhovništvo naj zavzame svoje mesto v modernem športnem gibanju. Naj navedemo v naslednjem nekaj mest iz Freleyevega spisa, ki je vzbudil veliko pozornost.

Freley piše med drugim:

»Cerkve in šola sami le redko toliko odležeata, da odvrne duha mladine od pogubnih poti. Ob urah, ko je mladina prepustena sami sebi, izgubita cerkev in šola pomalec svoje mesto v duši mladostnika. To lahko ugotovimo vsak dan. In ko se to dogaja, šport zamaže tezo svoje roke, ki ponujajo pomoč. Rad bi varoval, reševal. Zahteva samo dovoljenja, da bi smel zabičevati mladini resnično velika načela časti, pravičnosti, viteštva do nasprotnika in poslušnosti. Skromno prosi, da bi smel biti služabnik cerkve in šole. Dobro se zaveda, da je njegova vloga podrejenega značaja, in da sam ne more biti cilj. Prosi, da bi smel biti prvi klin na lestvi, ki je vzbudil veliko pozornost. Rad bi obvaroval pred padcem tudi tiste, ki so del te poti že zanemarili in zdenili nazaj. Trdno pa se mora držati in vztrajati — če hoče izpolniti svojo nalogo — načrtne organizacije in negovanja ter vzgoje, ki gre za jasnim smotrom. Hoče, da bi v boju za fizično premoč sila srečala silo, kajti to je sredstvo, po katerem izpolnjuje svoje poslanstvo, razvijanje in vzgajanje značaja...«

Freley spominja v svojem spisu na besede moža, ki je ustajoval Collège d'Arcueil, patra Didona, enega najznamenitejših vzgojiteljev v katoliški Cerkvi:

»Ena največjih uslug, ki jih je mogoče napraviti svojemu času in svoji domovini, je vzgoja dejavnih mož, mož dejanja. Tak človek ni sanjač in tuhač, ki se opaja ob lepoti neke ideje in pri tem okoreni; tudi ni umetnik, ki ga vizije ideala zabavajo v zamaknenosti. Mož dejanja je predvsem tisti, ki dela. To je bitje živahne, prekipeljavne aktivnosti, polno močne volje, polno nuje k delu...«

Primereno sredstvo za vzgojo »tega, državi in cerkvi tako potrebnega človeka«, pa gleda pater Didon prav v športu in v športnem udejstvovanju.

»Šport je, ki telesno delavnost pomnožuje, in fizična aktivnost je opora moralne aktivnosti. Šport razvija bojevitega duha, znamenje hrabrih mož, ki jih ne more zadržati nobena zapreka. Šport vzgaja k veselju nad naporom, priskrbi vztrajnost in uči o nujnosti žrtve za ohranitev moči. Šport razvija smisel za skupnost in ustvarja predpogoje za socialno krepkost bratstva.«

Spis Abbéja Freleya še ni prav nič izgubil svoje aktivnosti. Zahteva po uvrstitvi športa v celotno vzgojo mladine je tudi dandanašnji še deloma izpolnjena, in sicer le v prav najmanj obsegu in v prav skromni meri. Brošura Abbéja Freleya je še prav zato posebno dragocena, ker jo je napisal duhovnik, ki pač sme z avtoriteto govoriti o športu, saj je po lastnem aktivnem športnem udejstvovanju proniknil v smisel in bistvo športa. Kdo od duhovnikov dandanašnji lahko s strokovnim znanjem govori o športu? Prav gotovo jih ni mnogo takih, dasi se hvala Bogu v zadnjem času tudi njihove vrste množijo.

Med našim ljudstvom — žal, v prvi vrsti med inteligenco — so še vedno krogi, ki do dandanašnjih dni še niso opazili, da je športno gibanje prirodna revolucija, samopomoč prirode proti grozečim nevarnostim civilizacije. Prvotna življenjska sila se javlja v športu. Proti njej se postavljati po robu, je nesmiselno in nes pametno, nojevo politično predstavlja. Življenja ne moremo zadržati, pustiti pa tudi ne smemo, da poteka mimo nas. Tokove življenja moramo marveč napeljati v pravilne prelive — in za to gre prav v času, ko se mladina še uči, ko se še vzgaja.

Športa ne smemo gojiti zgolj zaradi lastnega za-

dovoljstva, šport mora služiti vzgoji v službi bližnjega, v službi skupnosti, v službi domovini.

Ne zdelo se nam bi prav, če bi zdaj, ko smo navedli mnenje dveh odličnih duhovskih zastopnikov ne spregovorili nekoliko o poziciji in upoštevanju športa pri nas.

Ugotoviti moramo, da duhovščina že od svetovne vojne naprej šport in telesno gibanje čedalje bolj upošteva kot važen faktor v vzgoji telesa in značaja. — dasi ponekod tudi še ne toliko, kolikor bi dejansko zaslužil. Druga pa je s svetno inteligenco.

Dočim je po drugih državah že zdavnaj o športu tudi med inteligenco prevladalo mnenje, da šport zasluži vse upoštevanje in da športnik ni že kar a priori omejenec, duševno in duhovno zaostal človek, pri nas žal to bedasto in neutemeljeno mnenje še vedno prevladuje med izobraženimi sloji. Cela vrsta odličnih umetnikov in književnikov se je v velikem svetu aktivno udeleževala v športu, da celo v nogometu najdemo imena proslavljenih kulturnih mož — celo vrsto bi jih lahko našli, kod Francozov, Italijanov, Fincev, Rusov pa do Jugoslovancev (naj navedemo samo Senčiča) — v ozkem domačem svetu pa še vedno prevladuje med izobraženci mnenje, da je šport samo za duševne omejenice in puhlo glave. Tradicija gospodov in gospih, ki so še v cesarsko kraljevih kavarnskih dimnicah v jalovih debatah plavali med nebom in zemljo, se je prenesla tudi na mlajši rod. Tudi od tega kulturnega rodu večina zviška gleda na športnike, zaverovana v svoj ozki svet.

Za umetnika se vendar ne spodobi, da bi tekal in skakal in se veselil, mrko se mora držati, predavati o idealnem človečanstvu in boljši podobi sveta, ki jo on pomaga narejati s svojimi slabokrvnimi miselcami in neboljglednimi močmi. Bled v obraz in mračnega čela mora »stikati po zadnjih skrivnostih« — »reševati zagonetko človeštva«.

Ze povprečen glavač, čigar okus, izobrazba in intelektualne sposobnosti so dvomljive, se upa usajati nad svobodnejšimi, razgibanejšimi ljudmi, ki jim ni zato, da bi posnemali prototip anemičnih, med zemljo in nebom lebdečih bitij, poeta Stebelce — ampak tudi v športu gledajo smisel in potrebnost. Z abotno dvignjenega podija obsvojajo »duševni de-

lavci«, literati, umetniki in esteti različnih naziranj in različnih noš s pomilovalnim nasmehom tiste, ki se bavijo s športom.

Nogometaš je tem ljudem s skromnimi darovi in revnimi močmi cepec že kar samo po sebi umevno pri nas še vedno, dočim je bilo v velikem svetu to mnenje že davno vrženo ob tla, moda »lebednja med nebom in zemljo« še deset let ni trajala tam. Pametni ljudje so krenili vstric z življenjem, ker so razumeli upravičenost, smisel in potrebo.

Prav bi bilo, da bi tudi naši »lebedci« enkrat že spremenili mnenje, da ne bi več v človeku, ki se zanima za šport in ki v športu aktivno sodeluje, za omejenca, ki so mu zaprta vsa pota k izvirov duhovne kulture. Naj bi se ozrli po vzgledih mož, ki v kulturi vse več pomenijo kakor oni s svojimi skromnimi dejanji in sposobnostmi — in postalo jih bo dotedanje abotnega prepričanja gram. Majhni, zaostali, staromodni, povrhu pa še neumestno našopirjeni se bodo zadržali samini sebi. Prevelike reči so športniki napravili na duhovnih področjih, da bi se domača, do športa rezervirana naprtaženost smela ob tej panogi spodtikati ali nanjo pomilovalno gledati. Koliko pametnih, razgledanih in kulturnih glav bodo našli v športnih vrstah, če se jim bo zdelo primerno »ponižati se« s svojih višav in se spustiti z njimi v razgovor! Šport ne poneumlja človeka in aktivno športno delo ter zanimanje zanj ni znamenje omejenega človeka, kakor pri nas meni preneki, brez potrebe visoki »raziškovalci zadnjih skrivnosti in prislukovalci večkratnim modrostim ter resnicam človeškega srca in duha.«

Sicer se pa športniki, ki vedo zase in se zavedajo, da niso prav nič manj razgledani in kulturni od teh »zaprežev« njihovega zastarelemu pomilovalnemu in visokemu gledanju posmehujejo in se ne menijo zanj, ker vedo, da bo prišel tudi pri nas čas, ko se niti najbolj etrasti »knjižni črv« ne bo več ob športu spodtikal, ampak bo pred njim enel klubok in se tudi sam ogrel zanj kot za panogo človeškega udejstvovanja, ki ne zasluži prav nič manj spoštovanja in ni prav nič manj koristna ter umestna kakor vse tisočere drobne brkljaste med nebom in zemljo, kjer se njih duh pri tem lovi z močno opletavimi in nezanesljivimi nogami.